

LO CAMP DE TARRAGONA

PERIÒDICH CATALANISTA

Any 2.—Núm. 31.—Diumenge 3 de Mars de 1901.

LO QUE VOLÈM

«Del manifest de la Unió Catalanista de 16 de Mars de 1897.»

«Volém la llengua catalana ab caràcter oficial y que sian catalans tots los que desempenyin càrrechs públics: volém Corts catalanas, no sols per estatuir nostre dret y lleys civils, sino tot quant se refereixi a la organització interior de nostra terra: volém que catalans sian los jutges y magistrats, y que dintre de Catalunya s' fassin en última instancia 'ls plets y causas: volém ser arbitres de nostra administració, fixant ab entera llibertat las contribucions y impostos, y volém, en fi, la facultat de poder contribuir a la formació del exercit espanyol per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut las quintas y llevas en massa y establint que la reserva regional forosa prestí servey tan sols dintre Catalunya.»

Moviment polítich

Ab motiu de la proximitat de las eleccions pera Diputats provincials, veurán aquests díes a nostres polítichs atrafegats en gran manera, buscant mil medis y endresos pera sortir triomfants en la lluyta y recorrent a totas las trapassarias possibles pera assegurar lo lloch a tal ó qual candidat.

De lo que menys se preocupan no obstant es de la voluntat del còs electoral. Rès de mouer la opinió, de presentar als ulls del públich las condicions dels respectius candidats, de parlarli de sos propòsits, projectes ó ideals; rès d' això: quèdine semblants medis primitius pera pobles més adelantats que nosaltres en qualsevol ordre, menys en lo electoral, qu' en aquest son nostres polítichs mestres. Ab moltes visitas al representant del poder central y unas quantas actas en blanch, se fa tanta via com se vulga.

Buscar los vots d' un a un, vots veritat, es un medi massa primitiu; no s' ompla may la mesura que cal pera obtenir un acta. Ara, si en comptes de un a un hi abocan a última hora 'ls vots a centenars, no cal amohinarshi gayre y troban vostès la cosa més senzilla obtindre 'ls llochs que 's proposavan.

Fins ara totas las combinacions s' han portat a la sombra y si al publicarse las candidaturas resulta lo *totum revolutum*, que sembla s' está arreglant, las eleccions properas nos demostraran una vegada més que las costums polítichs de la provincia rès tenen qu' envejar a las de Madrid; com aquellas, las dels partits centralistas en nostre provincia, senyalan lo més alt grau de podridura. Rès se respecta, ni tan sols las apariencias, important poch veurer en amistat y a una, a forasas polítichs que si hi hagués una mica tan sols de decoro no ja polítich sino personal, jamay podrian anar juntas ni a eleccions ni a cap altra part.

Dotze son los diputats que deuen elegerse; quatre per cada un dels districtes de Tarragona-Vendrell, Reus y Valls-Montblanch. Si hi hagués consciencia del deber que aquests diputats tenen que cumplir, l' acceptar lo càrrech seria un verdader martirologi. No sabem pas com podrian trobarse dotze ciutadans que 's resignessin a portar tan pesada càrrega; mes sens dubte això será una apreciació nostra, deguda més que rès a nostra inexperiencia política, puig no dotze sino cent patricis hi ha disposats a obtenir la investidura de diputats provincials, y es que lo que aquí 's tira es tan sols a ostentar la vanagloria del càrrech, y en quant a cumplir, ho farán los nous com fins ara... y en paus.

Com la Diputació ha arribat al major extrèm de desordre, miris per lo cantó que 's vulga, y no veyem pas en los nous candidats prou garantia de que a la lluyta los hi porti cap ideal fortament regenerador, creyem que lo millor y més práctic fora reelegir als qu' ara acaban. Que segueixin la pendent comensada y endevant fins que al Palau de la Diputació no hi poguessin entrar ni las ratas, que no es just que després caigui en absolut sobre los qu' ara hi entrin la responsabilitat del desastre. Tots, absolutament tots los que de molts anys ensà ha passat per la Diputació hi haurán contribuït, mes com los actuals Diputats no creyem que a cap d' ells pugui cabre tanta responsabilitat.

Una cosa havem notat en totas las candidaturas que fins ara han arribat fins a nosaltres. Hi haurá candidats de tots los colors fins creyem que 'n sortirà algú d' aquests que a ratos perduts s' anomenan catalanistas, sens tenir de nostres ideals altra cosa qu' un bany exterior acomodat-

ci, més es tan poca la fè que tenen en los ideals polítichs, que circumscripita la qüestió electoral al triomf de tal ó qual persona, fan abstracció completa d' ideals y de programas polítichs y la més estranya barrreja será 'l resultat final de la comedia.

A cada grupo de diputats que poden votarse ne veurèm ab seguretat un de cada color segons las forasas ab que cada hu compti y 'ls medis de que pugui valders pera sortir a flor d' aigua, y aixís sens cap classe de consideració conservadors y liberals y fins republicans figurarán en la mateixa candidatura y sols un ideal portará cada un dels partits: que 's salvi 'l seu y que 's es'ozni 'l company.

Rès, que las eleccions de diputats provincials no serán més qu' un nou acta de la comedia centralista, debent fer notar que si a Madrid son mestres en tota classe d' enredos, tenen ben ensenyats als petits cacichs d' aquí que arrelgant las mollas dels que manan logran també viurer sobre 'l pays y ab la esquena dreta.

LO MONASTIR DE POBLET

Un perill grandíssim de que s' esfondri la nau dreta del grandió temple d' aquest cenobi, ha posat de dolorosa actualitat son estat.

per lo deplorable vergonyós: Pobletes avuy un estigma sobre la Catalunya qu' acabala tresors ab l' esforç immens de son trevall, y no parlam ja del Estat en quin territori está bastida aquesta joia del art cristiá, perque ni d' avergonyirse 'l creyem ja ab capacitat.

S' ha alçat, donchs, remor de elams y planys per l' abandonament en que 's tenen los restes del que fou sepulcre dels nostres Reys; los diaris han cridat, llur tornaveu fou en lo Congrés lo Sr. Cañellas, algunes Corporacions oferiren ajuda pecuniaria pera fer les obres més indispensables, y fins, com era natural, lo senyor Ministre de Belles Arts ha dit al Congrés la bagenada de que ja *excitaria el celo* de la Comissió de Monuments pera que fes uns informes que cent cops s' han enviat ja al Ministeri.

Efecte d' aquesta cridoria 's remourán ara 'ls amants de las glories patrias y potser algún organisme administratiu; potser se logrará fer les obres més precises y 's conservará la volta que perilla, però després tothom romandrà quietó y caldrá la amenassa ó la efectivitat d' un nou aterrament que rebati per la pols l' escut de nostre patria inmortel qu' exorna totes les arcades de les obres més artísticas, pera que ab la cohisor del nou afront ressuciten los plants, y 's pugui allargar alguns ilustres més la agonia del famós monastir cistercench.

No té d' esser pas aquest tant migrat l' objectiu dels bons patricis; per això després d' aplaudir ab tota l' ánima 'ls lloabilíssims esforços actuals, cal pensar en assegurar la subsistencia en peu d' aquelles venerandes despulles ab medis que permetin confiança absoluta de que la obra del temps y la mà dels murrís han de esser impotents pera aterrarles.

Y aquests medis, ¿quins son? Ja l' any passat diguerem en uns articles publicats a *La Creu del Montseny* lo qu' ara repetim: l' enemich més gran y més temible de Poblet es la Administració espanyola, qu' al present lo té en ses urpes. La gent que 'ns governa, després d' haver consentit y potser atiat lo salvatge saqueig del 35 y la infame depredació d' una trentena d' anys, en que donant exemple les meteixes Corporacions oficials, tothom se provehi al Monastir ab lo que li feu goig, declará la clausura interior del monument nacional, é hi posá un representant del Estat que dificilment podia buscarlo més inepte. D' allavors en ca mentres, segons se conta y ho creyem molt bé, ha desaparegut molt de lo que podia esser endut a mà, l' Estat ha romas tranquil creant un nom: La «Comissió de Monumentos históricos y artísticos de la provincia de Tarragona», que no pot rès, y no ha esmerçat en la conservació del bellíssim cenobi sino cantitats insignificants. La darrera d' alguna importancia, ab que 's cubri l' Dormitori dels Novicis pera salvar la incomparable Aula Capitulare y les

Biblioteques, fou concedida, mercés a actives gestions particulars, l' any 1882; ara, los permisos pera fer excavacions en busca de suposats tresors, ab les que s' ha d' haver perjudicat no poch la solidesa dels fonaments, si qu' han estat forasas més recents y repetits. ¡Fins pera netejar les taulades, hont creix ab tota ufana l' herba, ha faltat consignació en los presupuestos, que a tants cents sers inútils mantenen!

Donchs bé: apareix claríssim que si Poblet s' ha de conservar, es per demés urgent *redimirlo* del Estat qu' al present lo malmeten; y un cop això fet, ¿en quines mans podriam los catalans depositar més confiadament aquest tresor de la patria?

Nosaltres estám fermíssimament convençuts qu' en cap altres mellor qu' en los dels ilustres fills de la Orde de Sant Benet, del Cister ó de la primitiva Observança.

Tot altre destí es inferior a aquest: ells, en cambi, després de renovar lo culte en lo temple purificat, y tot demanant desde l' ara consagrada de nou la protecció del Senyor, lo referiran pedra per pedra, en ses parts més importants, ab fè y constancia, perque la vida d' un Convent es secular y ab la amorosa sollicitut ab que 'l russinyol adoba son niu passada la tempesta, perque hi tindriam devoció en conservar lo llegat de llurs progenitors en Crist, perque sentirían la xardor de la gloria divina y de la tradició de sa Orde; ells serían penyora de que tots los esforços que la caritat de Deu ó de Catalunya atíes a fer als bons patricis, s' esmerçarian fidelment en l' obgecte senyalat per llurs autors.

Potser ara fora ocasió d' aprofitar una trista coincidencia; la persecució religiosa es imminent a França; totes les senyals ne son: y ¿no podria lograse que l' antiquíssim monastir de Font-freda, bressol de la Comunitat pobletenca en lo segle XII, ho fos també en lo començament del XX?

Apart d' ésta, la montserratina té personal pera fundarne una de nova, y tenim seguríssims indicis de que ho faria a Poblet si s' assegurava l' principal element de la sobria alimentació de sos individuos, cosa qu' ab poch esforç se podria lograr si s' obtenia de qui té tantes possessions que 'l despèndres d' una porció li representaria tant poca mimva en sos interessos com gran honra en sa fama, que cedís en ben bones condicions la finca d' horta més propera al Monastir. Podem afirmar que la possessió del antich hort dels monjos salvaria a Poblet, ¿y no 'ns es licit esperar que 'ls bons sentiments del Sr. Girona y la amor patri dels bons catalans lo posarian a us de fruyt d' una nova Comunitat benedictina?

Heuvs aquí, donchs, lo camp en que en parer nostre té de treballar l' entusiasme dels fills de la terra en pró de ses glories més llegitimes, les glories de Deu y de la patria. A lo-grar, valente de tots los medis legals, la renuncia dels drets del Estat sobre Poblet; sa cessió a un Convent benet directament ó per mediació de la Mitra tarragonina, y la restauració d' aquella entitat moral que tants y tants títols d' honor ostenta en lo libre de les grandeses de Catalunya.

Aquesta restauració, ensemps que fora cumpliment d' un estrictíssim deute de conciencia y lliuraria a la nostra generació del afront ab que han de malehirle les venidores, daría segur origen a la altra, la material, que de ningú més se pot humanament esperar. ¡Tant debó logressem veureho!

Fóra d' aquest obgectiu, tots los esforços s' esmerçaran en paliatius definitivament poch importants: sobre aquesta basa, se podria dur endavant l' excelent projecte insinuat per un estimable company, lo Sr. Casades, en les planes de la Revista de la Arqueològica, la creació a Poblet d' un Assil-Granja agrícola.

Y si tot es mirat ab indiferencia, si es de Deu que Poblet convertit en runes, vaja aterrantse en feréstega agonia fins a marcar cada-vre insepult, ab estigma de deshonra la terra catalana, cayga l' anatema dels nostres nets sobre 'ls qui tenen molt als llavis y molt poch al cor les amors més santes, sobre 'ls que tindriam d' esser y no ho son, puntals fermes de nostres tradicions!

JOAN POBLET.

Montblanch, desembre de 1900.

Lo gós llebrer

Tothom lo coneixia per *Sultán*, a quin nom se girava tot seguit. Era un llebrer que tenia ben conquerit aquest nom a forca de llargas corregudas y renyidas casseras. De lleal y creyent no n' hi havia d' altre. Tasca pesada sería lo comptar lo nombre de llebres que despertá son farúm, quan corrent y saltivoltant marges y bosquina las perseguia fins qu' un crit ó xiulet de l' hereu Planella, son amo, deturés sa marxa, quan apuntava la escopeta.

¡Quant patia llavors! ¡quin greu li dava no tenirla ja a sa boca y poguerla presentar mitj ensangrentada als peus del victimari!

Las orellas se li doblegavan d' angoixa, las potas no 's podían retener immovibles, los ulls fixos y deserts vers ahont la llebre corria, la cua alta y un poch cargolada li donavan lo carácter d' estar en situació per ell violenta.

Mentres l' hereu preparava l' arma, lo *Sultán* lladrava fort, ben fort, com dihentli ¡vinga que fuig! ¡jara que salta 'l cep! ¡jara que 's veu bé! ¡no 't deturis! ¡foch y te la porto! Y l' hereu Planella ab una serenitat admirable y com vejientla ja de retorn ferida y sanglotejant encar, apuntava y deya: ¡*Sultán* ves a buscarla!

Tret y gós volavan. L' arma mortal arribava junt ab lo ressó del tret; lo gós, més humanitari, la plegava per allá ahont no 's condolis de la ferida, y goijós se l' emportava com súbdit duent lo cap del vasall, als peus del seu despòtich amo, a l' orgullós senyor Feudal.

Lo *Sultán*, qu' en sa vida tingué que se guardar de sa casa, tingué qu' esser durant un dia consecutiu lo guardiá de la mort.

Apuntava l' auba y 's respirava un ayre primaverat malgrat que fossim a la tardor; la rosada queya humitosa de sobre 'l fullam verd y grogós; lo cantar dels aucells davan una melangia poética y encisadora, acompassada per un qu' altre lladruch dels gossos y la canturia dels galls que responían ab un tò larch y sostingut. Era l' comens d' un dia de dol y la naturalesa s' engalanava ab sons dons més alegres y somrients.

Com lo dia convidava a la cassa, l' hereu Planella junt ab uns quants companys se preparavan a no deixar en repòs la colla de llebrers que portavan.

Quan foren reunits ab tot lo *fato*, llesta la escopeta, canana, sarró y demés, dirigiren sas camas al lloch conegut per «Pinar de la Creu» ahont era cosa sabuda qu' en los encontorns aquells hi niuhavan las crias mellors de conills y llebres.

Al eixir de casa, lo *Sultán* brincava content y entusiasmat, y 's proposava correr y buscar los caus més amagats qu' ell de sobres sabia.

Era costum establerta que la colla de companys a l' esser al camp de batalla de sas quimeras *sportivas*, se dividissin segons fossin los propòsits que volgessin dur a cap.

Si 's tractava de fer emboscadas per obtindre un bon rastre de virám, la divisió 's feya en forma de cercle, quedant per lo tant tancada la bestia al pretendrer la fugida; mes, tractantse de sumar victorias, marxava cada hu a la seva y quan l' hora del retorn sonava 'ls companys se reunían al peu del pinar proclamantse vencedor qu' major cantitat de victimas portava al sarró.

Lo dia aquest fou del procedir darrer, es a dir, que cada hu aniria a la seva.

Lo *Sultán* més s' ho estimava aixís; li dolia que l' acompanyessin altres gossos y tenir sempre que disputarse la cassa ab uns quants *galifardeus* que no feyan altra cosa que geurer. Ell no ho era d' aquests. Si son amo rondava d' allá y d' aquí, no 's movia pas del seu costat. Quan l' hereu anava a dormir lo *Sultán* geya; si l' hereu vetllava, lo *Sultán* sempre despert. No era lo que molts ne dihuen un gós de casa bona. Lo *Sultán*, era un bon gós per una casa.

Com es de suposar, la colla de cassadors prengueren distint vol y las distancias foren llunyanas en un principi.

L' hereu y l' *Sultán* montaren pinar amunt sens temer lo pedruscall ni l' enramada seca de las teixinas que per totas parts trobavan.

Lo gós, ab lo dalit de sempre, no 's cansava de fer corredissas d' avansada com màquina e x

ploradora, retornant després al costat de son amo per ferli interpretar sas emocions.

Venia moix, la cua entre potas, reposat: no calia preguntar res, no hi ha novetat. Que se l'veyabrincar, la cua bellugant, junt ab lladruchs que sols en aquells casos deixava sentir; la escopeta a punt, gatillo a l'aire y vigilar arreu, puig la llebre no era molt lluny.

Quan arribaren a la meytat del pinar sonaren alguns trets y després uns altres. Demostava això que per allí també s'cassava. Lo Planella mirá a tots quatre costats y á ningú veigé.

Poch després sonaren nous y més propers trets y l' Sultán se desesperava: estava un bon tros distanciat de son amo y no comprenia d'ahont sortia aquell soroll.

Ab un obrir y tancar d'ulls se l' veigé volar en busca de l' hereu fentli saber que dessota la fullaraca d'una grossa roca sortí una llebre ferma y groixuda com ell mateix.

No pogué pas anarsen molt lluny. La certa descarga de l' hereu la feu tombar com una pilota. La llebre caigué, lo gós l' embesti mentres l' hereu deixava exalar un jay! cayent com un pesat plom damunt l' alfombra terra per l'herba y l' romanill, damunt aquelles flors del bosch tan hermosas y aromáticas com las més regaladas y preferidas.

Quietut solemne hi hagué per bona estona allí ahont l' hereu Planella geya. Una extra- viada descarga li atravesá l' crani. No s' feu esperar molt en compareixer lo Sultán arrastrant en sa boca la llebre ferida per l' agonitzant amo del gós.

Venia satisfet perque portava la llebre; no corria perque ja no podia fugirli; era tan seva com la mort del Planella.

Bastant li costá trobar a son amo; mes tombant d' aqui y d' allí pogué juntarshi.

Al veurer a son amo, ensangrentat en terra lo mirá tristíssim y feu un par d' esglay al convencers que no existia.

Descarregá la llebre damunt del cós calent de son amo, s' ajegué á sos peus estirat tan com llarch era y ab lo cap ben alt. L' actitud era serena y per demés enérgica; guardava las espullas d' un mort que per ell hauria dat mil cops sa vida.

La sang de la llebre rajava encara calenta arribant á confondre ab la del Planella. Executor y victima eran ja una mateixa cosa; dos bossins de materia en vias de descomposició.

La posta sobrevenia ab la lentitut de sempre; uns raigs de sol debilitats transposavan l' una y l' altra soca dels pins deixantse n' entreveurer un qu' il·luminava aquell grupu trist y silenciós, del Sultán, la llebre y l' hereu Planella.

Otocats ja ls últims raigs de llum de la pos-

ver presentat la dimissió l' govern que presidia l' Azcárraga.

Tota la setmana ha continuat la premsa, donant compte de la infinitat de conferencies que ls prohombres dels distints partits polítichs celebran á diari pera acordar los medis més propis qu' han de posar en práctica pera que l' paper de l' agrupació respectiva puji y per tant tinguin més probalitat de que la reyna ls cridi pera... masticar el sabroso turrón.

Las dos eminencias que més s' han bellugat han sigut en Sagasta y en Silvela.

Lo primer feu no se quantas declaracions en las que manifesta que l' partit Conservador ha fracasado en toda la linea, que tan sols lo partit per ell capitanejat, pot resoldre los difícils problemas que hay sobre el tapete; no sabem si vol dir el tapete verde, donchs á pesar de las moltíssimas vegadas qu' ha governat, en lloch de resoldre, lo qu' ha fet ha sigut embrollar més de lo qu' estava la cosa pública, com diuhen los polítichs. Al final de totas las declaracions fá constar que tan sols ell pot retornar á la vida aqueix desgraciad país, y que en cas contrari l' agonía continuarà y que la mort s' aproxima á passos de gegant. Resumint: que si puja Sagasta, serém més felissos de lo que volém.

Com se coneix que don Práxedes ja no té avia qu' ell mateix se venta ls encens.

Y Silvela? També feu alló que diuhen de tripas corazón, apelant á tots los recursos pera empunyar la paella. No s' pot calcular lo nombre de emisaris qu' ha enviat á Tetuan pera que li presti apoyo; de parauletas dolsas n' hi ha fet dir més que no n' diu un enamorat que vulga fer las paus ab la seva currutaca; però l' senyor de la mano grande li contesta alló d' aquella comedia n' Ferré y Codina, Alante Pastetas.

Lo desespero de don Francesch, se coneix qu' era tan grós á principis de la present setmana, que fins ha sollicitat la má, ¿may dirian de qui? del seu entranzable amich l' ex-pollo d' Antequera; però, segons las nostras noticias, don Paco ha contestat, qu' encara que l' sol surti pel seu poble nadiu, no vol saber res ni en bé ni en mal del seu tocaio.

Vaja, com sempre, Silvela demostra un cop més qu' es capás d' unirse ab lo dimoni á truco d' alcansar la presidencia del Consell de ministres.

Y l' poble que hi diu ab tot això? ¿Per qui té més simpatias? No duptém en contestar que per ningú, donchs ja fá temps qu' está desenganyat dels nostres corrompts partits polítichs, que no perden ocasió pera demostrar lo seu carinyo, carregantlo de tributs y més tributs.

L' apoteosis

Ja s' ha plantejat la crisis. Lo general Azcárraga cumplió las promesas que tenia fetas,

per cumplirlas promesas que tenia fetas, ja posat á mans de la reyna la seva dimissió y la dels demés ministres. Com qu' hem entrat á la quaresma, se veu que vol dijunar y fer penitencia, obligant als seus companys de glorias y fatigas á que fassin lo mateix.

Mes aquests y tota la colla de miserables eunuchs que segueixen son carro triunfal recullint las pobres engrunas de l' Estat, sembla que no n' tenen pas ganas, perque al sapiguer que la Regent vol consultar avans de decidirse á tots los prohoms de la política, posan lo crit al cel al veurer que ls estiran del ronsal per allunyarlos de la menjadora. Treballan sense descans en busca d' un arreglo pera poguer continuar firmant la nómina y l' seu quefe suprém, en Silvela, lo digne successor de n' Cánovas, que Déu haigi perdonat, no s' entén de feyna al volguer fer seus als pastors dels altres dos remats que li disputan l' herencia del estadista funest, lo duch de Tetuan y en Romero Robledo. No creyém emperó que n' Silvela ls necessiti per res per tornar agafar las rendas del govern; per altra part allí també li fan lo sórt; ningú s' acontenta en ser pollastre, tots se disputan per esser lo gall grós del galliner.

Lo nostre ofici no es fer calendaris, però apesar d' això podém ben assegurar que l' actual situació se resoldrà continuant al poder los conservadors. No ns amohinarem gayre tampoch. Podrán continuar las garantias constitucionals, sospresas, podrán emprendre un altra era de persecució contra l' Catalanisme; però nosaltres també ns venjarem, y ns venjarem á la nostra manera; mirant ab alegría com escupan al Cel y la saliva ls cau als ulls; contemplant la farsa electoral que n' nom d' una llibertat esclavizadora, presentarán lo diumenge próxim davant d' un poble civilisat; contemplant com lo desgavell continua, com aqueix castell de cartas se n' vá per terra d' una sola bufada. Aqueixa será la nostra venjansa. Darrera dels núvols que ho enfosqueixen tot hi veyém sortir lo sol de la nostra llibertat.

La crisis y las elecciones

En un moment de pánich en Silvela vá deixar lo poder y com la fruyta no estava prou madura pera que se la mengés en Sagasta, se cridá á l' Azcárraga ab l' encàrrech de vetllar l' arbre. Aquesta interinitat no ha deixat al pobre Azcárraga ni un moment de tranquil·litat. Li ha passat lo mateix que á n' aquell xicot, quals companys per broma li deyan á tot hora: noy, fas molt mala cara. Al principi ho escoltava rihent, perque de salut ne tenia per vendre, però tant y tant li repetiren la mateixa cansó, que á l' últim no s' movia tot lo sant dia de davant l' espill, fins que caygué realment malalt.

Encara no havia arribat l' Azcárraga al pa-

lau de la Presidencia, que ja sentí bronzir lo vent de crisis per tots cantóns. Prou deya que no hi havia crisis ni motiu pera tal desgracia; però ls rotatius y la gent menuda de la política vinga sostindre que si n' hi havia ó que devia haverni puig l' Azcárraga no era més qu' un puente interi per donar temps á desempenyar las robas dels que esperan tanda en lo festi nacional.

Ningú ha pogut treureloshi del cap aquesta idea, y tant han parlat de crisis, que á l' últim lo ministeri Azcárraga s' ha sentit en crisis y ha presentat la dimissió, ab tot lo sentiment del cor dels respectius ministres, deixant á la posteritat un Memorandum dihent lo que han fet y lo que s' proposavan fer, pera que la historia no deixi en mal lloch, lo brillant paper que l' Azcárraga y companyia han fet en la tasca de regenerar l' Espanya.

Una crisis tan importuna, ha empantanegat lo tinglado electoral, que precisament tenian entre mans, los petits cacichs de las provincias. Perque sense sapiguer la solució, qui assegura si lluytará com á ministerial ó d' oposició? Es tan radical un extrem ó altre, que s' pot tindre la seguretat de guanyar ó de perdre, no perque l' cós electoral cambihi d' opinió en tants pochos días, sino per comptar ó no comptar ab lo favor oficial, qu' es lo verdader cós electoral d' Espanya. Tal vegada quan surti aquest número, ja estigui resolta la crisis y si puja Sagasta es fácil que las elecciones s' aplassin.

Ho sentiriam per los fabricants de tupins de la Selva y Vendrell; lo gran nombre de pedidos que tenen encarregats, deurian magatzemarlos pera més endavant.

Inconseqüencia y civilisació

Al segle qu' acabem de passar no li está pas bé l' calificatiu de siglo de las luces; mellor podriam dirli lo segle de l' or y de la sanch. Per l' or s' ha passat per sobre de la justicia, de la rahó y s' ha bescantat la dignitat humana, vesantse rius de sanch pera satisfer la set dels ambiciosos més miserables.

Devant dels representants dels estats europeus la destralt del butxi ha tallat molts caps de xinos, que no han comés altra maldat que defensar llurs llibertats. L' espectacle diu que l' presenciaren més de 10.000 personas, que s' ho devían mirar ab las llágrimas als ulls y ab lo desitj d' una venjansa contra ls diables blancs que ls hi han volgut imposar una civilisació que ni sisquera poden comprendre ls animals més innobles. Y encara hi ha representants estrangers que no han quedat prou satisfets!

Espanya també hi ha volgut representar lo seu paper en aquesta comedia infame. També lo seu embaixador va presenciar l' espectacle y

suposem que devia estar ben assentat en una butaca per més que pel seu càrrech se requeria quelcom més. De totas maneres es un dels que ja varen quedar prou satisfets, dels qu' han vist vessar prou sanch. Lo nostre representant deu esser d' aquells que á la primera copa de xampany, si no troban una paret que ls aguanti se n' van per terra.

La premsa de Madrid, la que insulta á cada pas als inglesos per las infamias que cometen al Sur de l' Africa, la qu' anys enera atiaua al govern espanyol perque esterminés la rassa cubana, la que no s' veu la biga que porta als ulls y veu defectes á tot arreu, no ha dit ni una paraula sobre aquesta qüestió, ha volgut esser conseqüent, portant la seva inconseqüencia fins á l' últim extrem.

Y es clar, allá á la Xina semblém uns senyors de debó anant de brasset ab las potencies europeas, encara que sigui per fer calaveradas.

Notas d' Art

Concert Gay & Pitxot

Lo dijous prop passat doná l' Ateneu la primera «festa d' arts» d' enguany, continuació de la sèrie inaugurada l' any passat ab lo concert del famos violoncellista catalá en Pau Casals y l' no menys famos pianista exstranger n' Haron Bauer, á quin concert seguí més endavant lo dels eminentes pianistas catalans Granados y Delats.

Hem d' agrahirli á n' aquella meritíssima societat los esforços en benefici de la cultura tarragonina.

La festa del dijous estava encomanada als celebradíssims concertistas catalans en Joan Gay y la seva muller donya Maria Pitxot; fou una justificació de la fama adquirida pels esmentats artistes entre ls diferents públichs qu' han tingut ocasió de conèixer lo seu treball, especialment á Barcelona, y ara darrerament á París ahont hi reculliren un bon seguit d' aplaudiments y l' aprobació unánim de la crítica seria.

Heus aquí l' programa de l' Ateneu; programa escullidíssim á tot serho.

La primera part, cant y piano, la composavan melodias extrangeras de Schumann, Massenet, Mozart, César Frank y Périlhou. La segona, piano sol, música dels extrangers Rubinstein y Grieg, y dels catalans Alió y Gay.

La tercera part, cansóns originals y cansóns populars catalanas: las primeras dels mestres Esquerrá, Morera y Gay; las populars, «Mariagneta», «El pastor de Tortellá», «Els dallayres», «Els segadors de Cerdanya», «El cant dels aucells» y «Els soldats», armonisadas totas ellas pel mestre Gay.

L' auditori coroná ab forts picaments de mans tots los números del programa, molt

especialment las cansóns catalanas. Algunas, demanadas pel públich ab insistencia, tingueren de repetir-se y se n' cantaren d' altres que no estavan anunciadas.

Aquest entusiasme del públich per las cansóns de la terra, apart de la simpatia que tots sentim per lo que ns es propi, es degut sens dupte á que ademés del mèrit que per tot arreu se ls ha reconegut á n' en Gay y á la seva simpática muller, l' amor que senten pel terror nadiu, fá que hi posin tota la seva ànima d' artistes en aquellas cansonetas senzillas, botadas gayre bé totas ellas á montanya entre matas olorosas.

Quan á l' Ateneu s' hi fundá la Secció Excursionista, ja fá d' això sis ó set anys, als que de costum ens hi reuniam en aquell xamós racer de la pátria, un dia ns vingué á las mans un tomet de cansóns populars recullidas y armonisadas pel mestre Alió. Aquella mateixa nit, los de la colla, hi ferem traginar un armoniun al local dels Excursionistas y hi hagué cant popular fins prop de la matinada. Tot un seguit de nits s' hi féu música catalana en aquell deliciós reconet de l' Ateneu.

Cantavam «Los Segadors» desconeguts encara del poble que n' ha fet l' himne de la pátria: cantavam «Lo pardal», «Els fadrins de Sant Boy», «La pastoreta», «Lo noy de la mare» y no se quantas més....

Fóra de las del llibre de l' Alió, cantavam «Lo día de Corpus», quina música, ab una altre lletra molt ben trobada per cert, la cantava l' chor «Catalunya Nova» ab lo títol de «L' Arbre Sagrat». Cantavam també «Lo terrisaire», «La cansó del ví» y moltras altres arpeggadas á casa nostra.

Encara m' sembla veurer la cara d' estranyesa que hi posavan los que n' havian esment y no estavan al tanto de la cosa. A certa mena de gent no ls cavia á la barretina que deixessim de recó la música forastera del género chico, qu' era la darrera paraula del bon gust segóns ells, per aquelles cansonetas que sols creyan apropiadas pera fer dormir la quitxalla.

Algúns vingueren á escoltarlas, més per curiositat qu' altra cosa. Venian boy fent la mitja rialla, tractantnos de pocas penas; però aquella rialleta se ls hi glassava en los llabis, perque arribantloshi al cor aquelles tendras cansóns, hi sentian quelcom que no havian sentit may escoltant los tangos y Sevillanas que ns han vingut de ponent.

Lo despertar d' un poble té quelcom de semblansa al despertar de la naturalesa....

L' entusiasme del públich qu' assistí á l' Ateneu lo passat dijous al sentir las cansóns populars de la nostra terra; d' aquelles cansóns que en miti de l' ensopiment en que hem es-

tat vivint de fa moltos anys, no n' teniam ni la més petita engruna de conciencia de son valer; aquelles cansonetas hermosament senzillas, posadas á continuació de la música dels grans mestres sens que minvés gens ni mica l' emoció artistica produhida als cors dels oyents per las obras d' aquells colossos del art, n' es una bona senyal del valer de la nostra música, y dels nostres artistes; y ho es més encara, perque demostra que l' poble catalá s' desvetlla y se n' dona compte de la propia importancia.

Y si que s' desvetlla l' nostre poble; s' desvetlla y entona cants d' amor dolcíssims sado-llats de la flayra resinosa dels boscos milenaris, romanill y espigol y rosas y violas; d' aquella flayra sanitoso recullida pel ventijol dels plans y per las serras del Ebre, del Pirineu.

Se desvetlla, y canta, y se sent circular per sas venas un roll de vida nova.

Com saludan al dia que s' aixeca los cants de l' aucllada, y l' xarrejar de l' aigua que rellisca vessants avall entre palets y verdissas, y l' remoreig de las flors y fullaraca enjoyadas de perlas de rosada, aixís la nostra Catalunya saluda ab cants de gloria y crits d' hossana á l' anyorada aurora d' una hermosa renaixensa. ¡Cantem catalans; ja clareja á l' orient!

QUIQUET.

DE TORREDEMBARRA

Sr. Director de LO CAMP DE TARRAGONA.

Molt Sr. meu: Encar que tart y en breus ratllas, daré compte de l' importancia que tingué en aquesta població l' acte de inaugurarse la iluminació pública y privada pel gas acetilé no solzament per lo que representa son invent y per lo que beneficia aquest nou sistema de llum, més, per esser Torredembarra la primera població d' Espanya que ha vist aquest sistema d' iluminació que tan bé diu en favor de l' industria catalana y del Sr. Ponces, inventor dels productes automètrichs.

Mes com no m' siga posible detallar un per un los actes de la festa, m' concretaré á senyalar la part més significativa de la mateixa.

La concurrencia que vingué de Barcelona, Tarragona y pobles vehins, fou extraordinaria, vegenthi gent de totas classes socials, homens de lletres, ciencias, industria y comers, impulsats tots en donar lo relleu que li corresponia á nostre poble en un día de tal solemnitat.

Fetas ja las presentacions de rubrica y després d' anar la comitiva á la Iglesia parroquial ahont se cantá un solemne Te-Deum, se dirigiren al edifici del Hospital de Caritat ahont hi havia ja un departament apropiat per celebrarse un esplèndid dinar en obsequi als forasters, haventse encarregat del arreglo del local

Comentarios

Lo Xibarrí de la Crisis

En lo número del diumenge passat dedicavam un comentari á la gresca d' xibarrí que produheix á Madrid la crisis, ab motiu d' ha-

BERNABÉ MARTÍ y BOFARULL.

Tarragona, febrer 1901.

